

ר' עובדיה מברטנורא

לומר שכבר הטבילוה בעליה, חוזר ומטבילה מספק, שהואיל ויש שהות להטבילה עד לפנות ערב, חוששים שמא עדיין לא הטבילוה.

וְקוֹפִיץ - סכין גדולה שקוצצים בה בשר ועצמות, **בֵּין בָּזָה וּבֵין בָּזָה** - בין שנמצאת ב"ג ובין ב"ד בניסן - **שׁוֹנָה וּמְטַבֵּיל** שאין הקופיץ מיועדת לשחיטה אלא לחתוך בה בשר, ושמא חשבו בעליה להטבילה ב"ד כדי להשתמש בה בחג, וכיוון שאפשר להטבילה אפילו לפנות ערב, חוששים שמא עדיין לא הטבילוה.

חַל אַרְבָּעָה עָשָׂר לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת - שׁוֹחֵט בָּהּ - בקופיץ **מִיָּד** שהואיל ואסור להטביל כלים בשבת, חזקה שהטבילוה בעליה בערב שבת - בשלשה עשר בניסן. נמצאת הקופיץ **בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר** - כלומר ביום טוב עצמו - **שׁוֹחֵט בָּהּ מִיָּד** שהואיל ואסור להטביל ביום טוב, חזקה שהטבילוה קודם. **נִמְצְאָת** הקופיץ **קְשׁוּרָה לְסַכֵּין - הָרִי זֶה בְּסַכֵּין** ואפילו נמצאה ב"ד שחל בחול, משתמש בה מיד, שוודאי הטבילוה עם הסכין:

משנה ד

פְּרֻכַת שְׁנֵטְמָאָת בּוֹלֵד הַטְּמָאָה כלומר, שנגעה במשקים טמאים שנגעו בשרץ ונעשו ראשון לטומאה⁴⁴ - **מְטַבֵּילִין אוֹתָהּ בְּפָנִים** - במקווה

י"ד להיות בשבת שוחט בה מיד. ולא אמרינן כיון דשבת הוא לא נשחוט בה מספיקא שמא טמאה היא ונמצא הפסח טמא ומחלל את השבת שלא במקום מצוה. ורבותי פירשו, שוחט בה מיד בקופיץ קאמר, דאף על גב דאין חגיגה בשבת, מכל מקום חזקה שהטבילה מערב שבת לצורך חגיגת חמשה עשר: בחמשה עשר שוחט בה מיד. לפי שכל העם יודעים שהזאה וטבילה אסורה ביום טוב ומטבילין את הכל מלפני יום טוב: נמצאת. הקופיץ: קשורה לסכין. אמרינן ודאי הטבילוה עם הסכין. אבל רמב"ם פירש, נמצאת סכין סתמא קשורה עם סכין אחרת ידועה, הרי היא כסכין הידועה, אם טמאה טמאה ואם טהורה טהורה: ד פרוכת שנטמאת בולד הטומאה. שנגעה במשקין טמאים, שחכמים גזרו על המשקין שנטמאין כלים, גזירה משום משקה דוב וזבה כגון רוקו ושכבת זרעו שהם אב הטומאה ומטמאין אדם וכלים מדאורייתא: מטבילין אותה בפנים.

ביאורים והרחבות

ר' עובדיה מברטנורא ואינה טעונה שילוח מחוץ למחנה שכינה כיון שלא נטמאת אלא בולד הטומאה: ומכניסין אותה מיד. שאינה טעונה הערב שמש: נטמאת באב הטומאה. בשרץ או בנבלה: מטבילין אותה בחוץ. דטעונה שילוח, כדאמרינן בפרק בתרא דעירובין, המכניס טמא שרץ במקדש חייב: ושוטחין אותה בחיל. חוץ לעזרה: ה נימין. ליצי"ש בלע"ז: עשרים וארבעה חומין. לפי שהיא עשויה מתכלת וארגמן ותולעת שני ושש, וכל מין ומין חוטו כפול ו'. כדאיתא ביומא: ארכה מ' ורחבה כ'. כמדת פתח האולם שהיא גבהו ארבעים ורחבו עשרים: ומשמונים ושתים רבוא. כך היה מנין החוטים שהיא נעשית מהן. פירוש אחר, מנין דנרי זהב שהיו מוציאין עליה. ויש ספרים שכתוב בהן ובשמונים ושתים ריבות, כלומר דשמונים ושתים נערות בתולות היו מתעסקות בעשייתה: ושלש מאות כהנים היו מטבילין אותה. דכלים הנגמרים אע"פ

שבעזרה, ואין צורך להוציאה מהעזרה, כיוון שלא נטמאת אלא בוולד הטומאה, ומכניסין אותה מיד לאחר הטבילה למקומה, ואינה צריכה הערב שמש הואיל וטומאתה מדברי סופרים.

ואת שנטמאת באב הטמאה כגון שהפרכת נגעה בשרץ או בנבלה - מטבילין אותה בחוץ - מחוץ לעזרה, שטומאה חמורה היא ושוטחין אותה עד שיעריב שמשו בחיל הוא השטח שבין הסורג לחומת העזרה.

ואם היתה הפרכת חדשה - שוטחין אותה בהר הבית על גג האצטבא - אכסדרה של עמודים, כדי שיראו העם את מלאכתה שהיא נאה:

משנה ה

רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי שמעון בן הסגן*: פרכת עביה טפח, ועל שבעים ושתים נימין - חוטים נארגת, ועל כל נימא ונימא עשרים וארבעה חוטין שהפרכת היתה עשויה מארבעה מינים: תכלת, ארגמן, תולעת שני ושש, וכל מין ומין חוטו כפול ששה.

ארפה של הפרכת ארבעים אמה ורחבה עשרים אמה כמידת פתח האולם, ומשמונים ושתים רבוא - שמונה מאות ועשרים אלף דינר נעשית. ושתים - שתי פרוכות עושין בכל שנה, ושלש מאות כהנים מטבילין אותה גודלה וכובד משקלה:

ביאורים והרחבות

משקים שנטמאו אפילו מחמת ראשון לטומאה שיהיו מטמאים כלים, גזירה משום משקים של זב וזבה, כגון רוקם, שהם אב הטומאה ומטמאים כלים מדאורייתא. הנוגע באב הטומאה נקרא ראשון לטומאה, ונקרא גם "ולד הטומאה".

רבי שמעון בן הסגן היה תנא בדור השלישי. הובא שלוש פעמים במשנה. היה בנו של חנינא סגן הכהנים (הרמב"ם בהקדמה למשנה). רבן שמעון בן גמליאל מסר בשמו.

ר' עובדיה מברטנורא

שנגמרו בטהרה צריכים טבילה לקודש כדאיתא במסכת חגיגה. ושלש מאות כהנים דתנו במתניתין לשון גוזמא והבאי הוא, דלא היה צריך כל כך כהנים לטבילה: ו הכל ישרף בפנים. בבית הדשן הגדול שהיה בעזרה ששם שורפים פסולי קדשי קדשים, שכל שפסולו בקודש שורפין אותו בקודש: חוץ מנטמא באב הטומאה בחוץ. דכיון דחמירא טומאתו ואירע פסולו בחוץ אין להכניסו לעזרה לשרפו, הואיל ולא היה פסולו בקודש: חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים. דאית ביה תרתין, טומאתו בפנים וקילא טומאתו. אבל נטמא באב הטומאה אין להשהות הטומאה בפנים עד שתשרף, אלא יוציאנה מיד וישרפנה בחוץ: ז ואת שנטמא בולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים ישרף בפנים. דכיון דטהור מדאורייתא אפילו נטמא בחוץ יש לקיים בו שריפתו בקודש: ח מחצני הכבש ולמטה במערב. כהנים

משנה ו

בשר קדשי קדשים - כגון עולות, חטאות ואשמות **שנטמא, בין באב הטמאה** כגון שנגע בשרץ או בנבילה, **בין בולד הטמאה** - שנגע בראשון לטומאה, **בין שנטמא בפנים** העזרה, **בין בחוץ** - **בית שמאי אומרים: הפל ישרף בפנים** - בבית הדשן שבעזרה, שכל שפסולו בקודש שורפים אותו בקודש, והנטמא בוולד הטומאה בחוץ, הואיל והיא טומאה קלה מכניסים אותו לעזרה לשרפו, **חוץ משנטמא באב הטמאה בחוץ** שישרף בחוץ, שהואיל ונטמא בטומאה חמורה אין מכניסים אותו לתוך העזרה לשרפו. **ובית הלל אומרים: הפל ישרף בחוץ** - חוץ לעזרה, **חוץ משנטמא בולד הטמאה בפנים** הואיל וטומאתו קלה ישרף בפנים, אבל אם נטמא באב הטומאה בפנים ישרף בחוץ שלא להשהות את הטומאה, וכן אם נטמא בחוץ אפילו בטומאה קלה, אין מכניסים אותו לעזרה:

משנה ז

רבי אליעזר אומר: את שנטמא באב הטמאה - בשר קדשי קדשים, שנטמא באב הטומאה שהיא טומאה חמורה, **בין בפנים בין בחוץ** - **ישרף בחוץ. ואת שנטמא בולד הטמאה** שהיא

טומאה קלה, **בין בפנים בין בחוץ** - **ישרף בפנים.**

רבי עקיבא אומר: מקום טמאתו שם שרפתו - שאם נטמא הבשר מחוץ לעזרה אפילו בטומאה קלה, ישרף בחוץ, ואם נטמא בפנים אפילו בטומאה חמורה, ישרף בפנים:

משנה ח

אברי קרבן התמיד, נתנין מחצי כבש ולמטה במזרח⁴⁵, ושל מוספין -

ביאורים והרחבות

45. **פירוש:** הכהנים הזוכים בפיס להעלות את אברי התמיד למזבח, לא היו מעלים אותם בפעם אחת, אלא נותנים אותן על הכבש והולכים ללשכת הגזית לקרוא את שמע ואחר כך חוזרים ומקריבים האברים על גבי המזבח, ומלמדת המשנה שנותנים אותם מחצי הכבש